



آکادمی اسلامی کلن

ISLAMISCHE WISSENSCHAFT
AKADEMIE KOLN
(IWA)

رضا اصلاحی

اسلام در اروپا تأسیس شده است. معرفی اسلام بر پایه قرآن و سنت، با توجه به زمینه‌های فرهنگی مغرب زمین و مسیحیت، اولویت ویژه‌ای در برنامه‌های این آکادمی دارد. به این لحاظ، فعالیت‌های آن فقط جنبه آکادمیک نداشته، بلکه در بسیاری از مجامع اروپایی، همچون کلیساها و حوزه‌های درسی و غیر درسی فعالیت دارد.

ارتباطات دانشگاهی آکادمی در سطح خوبی است و به آن موقعیت ویژه‌ای داده است؛ به گونه‌ای که کتابهایی که منتشر می‌کند، در سلسله انتشارات معتبرترین انستیتوهای بین‌المللی تحقیق کتب درسی جای دارد. از ابتدای تأسیس آکادمی اسلامی کلن، موضوعات مطرح شده راجع به اسلام در کتب درسی اروپا و مغرب زمین مورد توجه و عنایت خاص بود. طرحی باید به تصویب می‌رسید که بر اساس آن هیچکس حق نداشته باشد احساس دینی ملتها و مردم را جریحه دار کند. به این منظور سمینارهای گوناگونی برگزار شد و با محققین و متخصصین زیادی این مسأله در میان گذاشته شد. رفته رفته مقامات آلمان متوجه شدند که انستیتو کلن درست حرکت می‌کند و قصد انحراف حقیقت یا تبلیغات خاصی ندارد. برپایی دیالوگ‌هایی مختلف در زمینه‌های انسان

آکادمی اسلامی کلن در سال ۱۹۷۸ به سرپرستی دکتر عبدالجواد فلاطوری به عنوان کمک به تحقیقات دانشگاهی در زمینه‌های خاورشناسی، اسلام‌شناسی، علوم انسانی و فرهنگ غرب با حمایت دانشگاه کلن تأسیس گردید.

این آکادمی، غیر انتفاعی است و به هیچ مرکزی وابسته نیست و به صورت رسمی بودجه‌ای دریافت نمی‌کند و از این رو حساسیت دولت آلمان را برنمی‌تابد. نقطه ثقل فعالیت آن را اسلام، تاریخ و فرهنگ اسلامی و اسلام و اجتماع تشکیل می‌دهد.

آکادمی اسلامی کلن که بخشی از دانشگاه کلن است، خطوط اصلی مسائل آکادمیک خود را از یک بخش علمی می‌گیرد. این بخش از حدود صد نفر از مؤلفین و محققین کشورهای مختلفی چون فرانسه، دانمارک، سوئد، آلمان و... تشکیل شده است. می‌توان گفت تمام کشورهای غربی که در پارلمان اروپا نماینده دارند، با این آکادمی همکاری علمی دارند.

به کارگیری گروه‌های مختلف در کشورهای اروپایی به لحاظ این است که فعالیت‌های این آکادمی، فرهنگی و ویژه اروپاست. آکادمی اسلامی کلن اولین انستیتویی است که در ارتباط با اسلام و فرهنگ و تاریخ

شناسی، فرهنگ انسانی در غرب مسیحی و شرق اسلامی، اعتماد روزافزون را نصیب این مرکز کرد تا آنجا که مقامات آلمان از اهداف آن حمایت کردند.

مجموع این فعالیتها تا حدود زیادی در راه زدودن پیش داوریهها و سوء تفاهمهای موجود میان فرهنگ مسیحی و فرهنگ اسلامی مؤثر افتاد و نتایج خوبی را به بار آورد. راه برای بینش درست متقابل و خودآگاهیها هموار شد که این می تواند پایه درستی برای روابط متقابل فرهنگی باشد. البته هنوز بخش قابل توجهی از فعالیتهای انستیتو به برگزاری همین گفتگوها اختصاص دارد تا از این راه بتواند موضوعات ضروری را مطرح کرده و مشکلات اساسی را از میان بردارد.

تعلیم جوانان و دانشجویان مسلمان در این آکادمی، به گونه ای که بتوانند مبلغان خوبی برای اسلامی اصیل در سطح اروپا باشند، وظیفه دیگر آن را تشکیل می دهد. جوانانی که بتوانند با توجه به فرهنگ مغرب زمین، در محافل علمی و آکادمیک با زبان خود آنها سخنگوی اسلام باشند. جوانانی که نه شیعه ضد سنی هستند و نه سنی ضد شیعه. و بتوانند بفهمند که نباید به گونه ای رفتار کرد که دنیای اروپا مسلمانان را فرقه های از هم جدا بداند. از این روست که جزوه ها و کتابهای اسلامی که از طریق این انستیتو در اختیار مسلمانان بومی یا غیر بومی آنجا قرار می گیرد، بسیار مورد توجه و قبول واقع می شود و برای مسلمانان آنجا حجیت دارد.

ناگفته نماند که اصلی ترین فعالیتهای این آکادمی، تعقیب پروژه اصلاح مباحث اسلامی در کتب درسی اروپاست. سالیان درازی است که آنچه در این کتب راجع به اسلام آمده است، مجموعه ای از مطالب صحیح و غلط است که ذهن دانش آموزان را آماده دریافت چهره ای غلط و تحریف شده از اسلام می کند. همان چهره ای که در فرهنگ کشورهای غربی ریشه های عمیق دارد و به تشنجات فرهنگی میان فرهنگ مسیحی و فرهنگ

اسلامی دامن می زند. گروههای متفاوتی که در تمام کشورهای اروپایی با این انستیتو همکاری دارند، بر روی این پدیده و ریشه های آن مطالعه دقیقی دارند.

در طی شش سال کار بر روی این پروژه در آلمان، کتابهای درسی رشته های مختلف از قبیل تاریخ، جغرافی و تعلیقات دینی مسیحی با دقت مطالعه شد و در راستای زدودن تحریفهای دروغ و ارائه چهره ای درست از مکتب و فرهنگ اسلام، با کمک محققین زیاد یک مجموعه سه هزار صفحه ای تهیه شد که چندین جلد آن چاپ شده است و بقیه در حال انتشار است.

ویژه نامه ای راجع به کتب درسی نیز با عنوان کتب اسلامی در اروپا در دست چاپ است که کار چاپ آن در چند کشور به پایان رسیده است. نتیجه تحقیقات در این زمینه به صورت یک جزوه منتشر شده و به همه مدارس آلمان ارسال شده است. هدف این جزوه فراهم آوردن جو مناسب برای تفاهم فرهنگهاست. این جزوه، نشانه خوبی از انسان دوستی اسلام و اهمیتی است که اسلام به آزادی، فکر و اندیشه و جو سالم شناخت فرهنگها می دهد.

در کنار چاپ این مجموعه ها، وظیفه مهم انستیتو، ارتباط نزدیک با مؤلفان کتاب درسی و بنگاههای انتشاراتی کتب درسی و نیز معلمان و دست اندرکاران و سیاستمداران نظام آموزشی است تا با گفتگو و تفاهم، کارها بهتر پیش برود.

نسل جوان اروپایی با فرهنگهای متفاوتی روبروست و اگر سنتهای مطمئن و دستاوردهای معتبر قرآن برای آنان مطرح شود، جاذبه خوبی دارد.

آثاری که در سطح دبستان و دبیرستان از اسلام به عنوان یکی از موضوعات درسی سخن می گوید، کتبی هستند که بین سالهای ۷۹ تا ۸۶ با تصویب وزارت فرهنگ آلمان در رشته های تاریخ، علوم سیاسی، علوم اجتماعی، جغرافیا، تعلیمات دینی پروتستان و کاتولیک انتشار یافته اند.

آکادمی اسلامی کلن با توجه به نفوذ و موقعیت خود توانست ضرورت اصلاح کتب و عرضه صحیح اسلام را به مقامات بقبولاند و با برگزاری سمینارهای تحقیقاتی و میزگردهای خوب، زمینه عرضه صحیح اسلام را فراهم آورد.

گفتنی است که آغاز فعالیت آکادمی اسلامی کلن، مصادف است با پیروزی انقلاب اسلامی در ایران. این تقارن، موجب شد فعالیت این مؤسسه از همان ابتدا موقعیت ویژه‌ای پیدا کند. چرا که تقریباً از همه جای دنیا، روزها و نشریات و مجامع علمی و آموزشی، از این مؤسسه راجع به اسلام و انقلاب اسلامی اطلاعات می‌خواستند. به خوبی مشخص بود آنان که سالیان دراز با تعبیراتی غلط و انحرافی اسلام و مکتب و فرهنگ اسلامی را شناخته بودند، نمی‌توانستند باور کنند این مکتب بتواند ملتی را احیا کند. گستره انقلاب اسلامی ایران می‌رفت تا ذهنیتهای غلط و باورهای نادرست را بزدايد که رسانه‌های امپریالیستی با تمام توان وارد معرکه شدند و از گاه کوه ساختند و انبوه دروغ و مسائل تحریف شده را بر روی آنتنهای خبری خود آوردند. تا آنجا که اسلام، و بویژه انقلاب اسلامی ایران را یک خطر بسیار بزرگ برای بشریت معرفی کردند.

با از میان رفتن کمونیست و پس از تحولات خلیج فارس، دنیای غرب جبهه مبارزه با اسلام، بویژه ابعاد سیاسی آن را گسترش فوق‌العاده‌ای داده است که این نیز وظیفه مسلمانان را در عرضه صحیح فرهنگ اسلامی سنگینتر می‌کند. چرا که به موازات گسترش این تبلیغات سوء، مجامع آزاد علمی و غیر امپریالیستی و همچنین افکار زنده‌ای که از وراء هیاهوهای تبلیغاتی به مسائل نگاه می‌کنند، شیفته فهم درست و علمی مکتب اسلام و آشنایی با فرهنگ اسلامی هستند. اینان به شدت مایلند که در یک جو سالم تبادل فرهنگی، با مسائل آشنا شوند و هر چه بیشتر از برخوردهای غلط کاسته شود.

آکادمی کلن تلاش بسیار زیادی نسبت به ایجاد جو سالم دارد. حضور در محافل فرهنگی که به دور از غوغای سیاست و تبلیغات وارد گفتگو شوند، و حضور در سمینار علمی آخن، از این نمونه است. آکادمی کلن با شرکت فعال در سمینار آخن، توانست به انبوه سؤالات شرکت کنندگان پاسخهای مناسب بدهد و در موضوعات مورد بحث با ارائه مقالات و سخنرانیهای مناسب به معرفی و عرضه علمی اسلام بپردازد.

در اینجا باید یادآور شویم که تحولات مسائل فرهنگی و اجتماعی در دنیای غرب بسیار سریع است. مسائل زیادی هر روز مطرح می‌شود و اذهان را مشغول می‌کند. از این رو کسانی که خواهان فعالیت در مسائل فرهنگی هستند، باید به فعالیتهای چنین سرعتی را ببخشند. چرا که در غیر این صورت، مسائل دچار گذشت زمان و کهنگی می‌شود. اکنون پروژه‌های تحقیقاتی در دست اقدام آکادمی درباره مسائل ذیل است: دولت و اجتماع در ممالک اسلامی، مقام زن در اجتماع از نظر ادیان بزرگ، فرهنگ بین المللی اسلام، اسلام در کتب کشورهای اروپایی، اسلام معاصر، مقایسه آموزشهای مذهبی اسلام و مسیحیت و یهود.

در پایان یادآور می‌شویم که به نظر جناب آقای پرفسور فلاطوری، کمبود کتابهای خوب و مقالات مناسب در زمینه مسائل اسلامی به زبان آلمانی، مشکل بزرگی برای مردم آن سرزمین در فهم درست از اسلام، ایجاد کرده است.

ناگفته نماند که چند سال پیش، کتابهایی از مرحوم دکتر علی شریعتی ترجمه شد که بسیار مورد استقبال واقع گردید و مفید بود. چرا که شریعتی، دنیای اروپا و نیاز آن را خوب می‌شناخت و کتابهایش از سطحی برخوردار است که به این نیاز، پاسخ مثبت و مفید می‌دهد.